

ilppulan tutkimusalue

Aimo Jkela

Metlan vanhin tutkimusalue

Suontutkija Jaakkoin suon maisemissa

Vilppulan tutkimusmetsät perustettiin Maatalousministeriön Metsähallitukselle osoittamalla kirjeellä 18.9.1922. Aloite oli lähtenyt Metsähallituksen lähettämästä (14.9.1922) kirjeestä ministeriölle, jossa se teki esityksen Metsätieteelliselle koelaitokselle Vilppulan hoitoalueesta varattavista alueista. Ministeriön vuoden 1922 kirjeellä perustettiin Vesijaon kokeilualue, ns. Katariinan lehtipuistoalue eli Raivolan lehtikuusikko ja Jaakkoin suon kokeilualue Vilppulaan.

Jaakkoin suon kokeilualueen perustamisen lähtökohtana oli Vilppulan rautatieaseman läheisyys ja Jaakkoin suon suoryhmä, jonka Metsähallitus oli vuonna 1909 määrännyt ensimmäiseksi koeojitusalueeksi. Jaakkoin suon kokeilualueen toiminta alkoi 1.1.1923 ja tammikuussa 1926 siihen liitettiin loput Vuohijoen valtionpuistoa, Mäntymäen, Honkamäen, Palomäen ja Koivunien valtionpuistot sekä Metsähallituksen alaiset osat Löytänän sotilasvirkataloa. Vuonna 1927 Maatalousministeriö siirsi Metsätieteellisen koelaitoksen hallintaan Ruovedellä olevan Vessarin virkatalon, samalla nimi muutettiin Vilppulan kokeilualueeksi. Vuonna 1986 kokeilualue-nimi puolestaan muutettiin tutkimusalueeksi.

Metsähallituksen Keuruun hoitoalueesta, Kuoreveden kunnasta siirrettiin 1.4.1942 Kaltilan valtionpuistosta noin 1100 hehtaaria Metsätieteelliselle tutkimuslaitokselle. Jämsänkoskelta Metsän tutkimuslaitos sai hallintaansa 25.4.1956 noin 240 hehtaarin suuruisen Tärkkilän virkatalon. Ainoa ostettu metsäalue on Kangasmoision tila, joka ostettiin Maamieskoululta vuonna 1972. Tutkimusalueen toimipaikan tontti (6,3 ha) saatiin Vilppulan kunnalta vaihtokaupassa vuonna 1933.

Vilppulan tutkimusalue, joka siirtyi vuonna 1992 Parkanon tutkimusaseman hallintaan, on verraten tasaista. Alueen korkein kohta on Elämänmäki, joka on 189 metriä merenpinnan yläpuolella. Tutkimusalueen pinta-ala on noin 2800 ha, josta metsämaata on noin 2500 hehtaaria. Pääosa metsistä, noin 75 prosenttia on mustikkatyyppiä tai sitä parempaa.

Tutkimusalueen puustoa on vuoden 1996 metsätaloudentarkastuksen mukaan noin 380 000 m³, vuotuinen kasvu 16 500 m³ ja hakkuusunnite noin 10 000 m³. Kuusta ja mäntyä on molempia noin 44 %, koivua 10 % ja loput muita puulajeja. Ulkomaisia puulajeja on vähän, poikkeuksena Elänteen Vuohisaassa vuosisadan alussa perustettu lehtikuusikko ja Vuohijoen valtionpuistossa Hyypymäen päällä kasvava vanha lehtikuusikko. Erikoisuutena mainittakoon Vessarin ja Honkamäen palstoilla olevat visakoivikot, jotka on perustettu 1940-luvun lopulla. Sittemmin vieraita puulajeja on tutkimusalueen maille istutettu etenkin 1990-luvulla, mm. laaja ja monipuolinen puulajipuisto toimipaikan tontille.

Jaakkoinso – Suomen ensimmäinen koeojitusalue

Metsäntutkimuksellisesti Vilppulan tärkein alue on Jaakkoinso. Tarinan mukaan nimensä alue sai siitä, että sen omisti aikanaan perhe, jossa sekä isän että pojan nimi oli Jaakko. Alue on Suomen ensimmäinen koeojitusalue. Metsähallitus aloitti järjestelmälliset metsäojitukset Jaakkoinsoilla jo vuonna 1908. Edellytyksenä oli, että suppealla alueella oli tarjolla hyvin erilaisia suotyypppejä. Eduksi katsottiin myös, että alue oli hyvien liikeneyhteyksien päässä. Jaakkoinso täytti nämä molemmat edellytykset. Ojitusalue oli alkuaan noin 200 ha, mutta toisen mailman sodan päätyttyä puolet siitä luovutettiin Karjalasta tulleiden siirtolaisten asutukseen.

Tutkimustoiminta alkoi Jaakkoinsoilla vuonna 1909, tällöin kaivettiin muutamia pääojia. Tarkoituksena oli tutkia eri muotoisten ja syvyisten ojien sekä sarkaleveyksien vaikutusta puiden kasvuun. Suolle laitettiin 54 pohjamaahan saakka ulottuvaa paa-lua, joiden avulla seurattiin turpeen painumista. Vuonna 1915 perustettiin puuston seurantakoealoja, seuraavina vuosikymmeninä Jaakkoinsoalle perustettiin pääasiassa kasvu- ja tuotoskoikeita. Pitkälti näistä kokeista saatujen tietojen perusteella on laadittu ohjeita käytännön metsäojituksille ja suometsien käsittelylle. Uudistamiskokeita tehtiin 1970-luvulla ja luontaisen uu-

*Metsätalousinsinöörit
pohtimassa paikannusta.
Kuvassa Aimo Jokela ja
Teuvo Levola.*

*Portti, joka toivottaa
vierailijat tervetulleiksi
Suomen ensimmäiselle
koeojitusalueelle -Jaak-
koinsuolle*

distamisen kokeita perustettiin etenkin 1980-luvulla, 1990-luvulla tutkittiin etenkin uudistushakkuiden vaikutuksia valumavesien koostumukseen.

Vuosisata sitten Jaakkoinso oli suurelta osin puutonta tai hyvin vähäpuustoista aluetta. Alueelta on korjattu vuosina 1910 - 1994 puuta noin 14 500 m³. Tänä päivänä tällä alueella on noin 2,5 kilometrin mittainen retkeilyreitti, jonka varrella on tutkimuksista kertovia tietotauluja.

Parantolan päärakennuksen muhkea uuni

Elämänmäki kulttuuri- ja luonnonhistoriallinen muistomerkki

Elämänmäki on luonnonsuojelualue ja kuuluu myös Natura 2000 -verkostoon vanhojen metsien suojelualueena. Alue on 75 hehtaaria ja siihen kuuluu myös Elännejärvessä oleva Vuohisaa-ri. Vuosisadan alussa Elämänmäellä oli tohtori E.W.Lybeckin luontaisparantola. Edvard Wilhelm Lybeck syntyi Ilmajoella 27.12.1864. Äitinsä puolelta hän oli Järnefeltin tunnettua kulttuurisukua. Lybeck oli psykiatri, jolla oli sairaala Helsingissä, mutta hän ei hyväksynyt silloisia koululääketieteen oppeja, ja halusi soveltaa omia hoitomuotojaan. Yhteensattumien kautta hän löysi tiensä Vilppulaan ja osti vuonna 1904 Katajamäen

Lybeckin parantolan miespotilailleen rakentama päärakennus Elämänmäen laella

kruununtorpan. Pitkällisten neuvotteluiden jälkeen Lybeck pääsi sopimukseen valtion kanssa Elämänmäen alueen vuokraamisesta ja parantolan perustamisesta. Lybeck sai valtion tukea parantolan perustamiseen ja oikeuden ottaa alueelta tarvepuuta 200 kuutiota vuosittain. Asiakkaat saapuivat pääasiassa Tampereelta vesiteitse laivalla läheiseen Tyynysniemen laivasatamaan.

Parhaimmillaan Lybeckillä oli noin 200 asiakasta Euroopan eri maista 1910-luvulla. Entinen torppa toimi tukikohtana vuoteen 1906, jolloin Lybeck käynnisti uudisrakennuksen rakentamisen Elämänmäen päälle. Mäen päälle nousi kaksi-, osin kolmikerkoinen 35 x 17 metrin suuruinen rakennus. Uudisrakennus toimi miespotilaiden tukikohtana ja naispotilaat olivat edelleen Katajamäen torpassa. Parantolassa kävi paljon tuon ajan julki-suuden henkilöitä, kuten Akseli Gallen-Kallela, Juhani Aho, Ilmari Kianto ja Frans Emil Sillanpää.

Ensimmäisen maailmansodan sytyttyä vuonna 1914 potilaat alkoivat vähentyä ja parantola suljettiin vuonna 1917. Lybeck itse siirtyi lääkäriksi Kirvun parantolaan ja teki itsemurhan 16.6.1919. Vilppulan kunta osti parantolarakennuksen ja se siirrettiin Ajosjärven rantaan maamieskoulun käyttöön 1920-luvun lopussa.

Elämänmäen kasvisto on hyvin rehevää ja siellä monet kasvit ovat esiintymisrajansa pohjoisosassa. Alueella on myös hyvin runsaasti mukurakuusia ja -mäntyjä. Tarkkaa syytä mukuraisuuteen ei tiedetä, mutta kyseessä epäillään olevan samankaltainen häiriö kuin visaisuus koivulla. Yoldian meren aikana, 9000 vuotta sitten, mäen päällys muodosti noin 30 metriä korkean saaren. Yksi syy alueen viljavuuteen lienee siinä, että meri ei ole koskaan huuhtonut mäen päällystä. Elämänmäellä ovat hyvin yleisiä muun muassa sinivuokko, kotkansiipi ja vaivero. Alueesta 75 prosenttia on käenkaalimustikkatyyppiä. Alueella on tällä hetkellä kolme luontopolkua, joiden varsilla on kymmeniä tietotauluja.

Vilppula Seuran vuonna 1964 Lybeckin kunniaksi pystyttämä muistomerkki Elämänmäellä

Elämänmäeltä löytyy myös runsaasti mukurakuusia ja -mäntyjä

